

Конспект по Фармакогнозия I част

1. Фармакогнозия. Същност и предмет. Цели и задачи. Съвременно състояние и насоки за развитие. Лечебни растения и дроги. Откриване на нови лечебни растения. Биологичноактивни вещества. Фактори, влияещи върху натрупването им. Действащи, съпътстващи и баластни вещества.
2. Тъканни и клетъчни култури. Получаване на биологичноактивни вещества от тях.
3. Фармакогностичен анализ и методи за провеждането му. Фармакогностични системи.
4. Обща характеристика на въглехидрати, монозахариди, олигозахариди и полизахариди.
5. Дроги и продукти, съдържащи монозахариди, хомополизахариди, глюкани и фруктани.
6. Хетерополизахариди. Пектинови вещества. Хемицелулоза, глюкоманани, галактоманани. Полизахариди от морски водорасли.
7. Растителни гуми. Слизни вещества и дроги, които ги съдържат.
8. Липиди. Обща характеристика. Твърди и меки мазнини.
9. Течни масла. Неизсъхливи, полуизсъхливи и изсъхливи. Простагландини. Масла със специфично действие. Липоиди – восъци, цетацеум, ланолин, фосфолипиди.
10. Пептиди, протеини и протеиди. Продукти, съдържащи склеропротеини. Ензими.
11. Гликозиди – обща характеристика.
12. Фенолни съединения – обща характеристика. Прости феноли, фенолни алкохоли, алдехиди и киселини. Депсиди и депсидони.
13. Дроги, съдържащи фенолни киселини и прости фенолни гликозиди. Лигнани и дроги, които ги съдържат.
14. Кумарини – обща характеристика. Хидрокси и метокси производни на кумарина, фуранокумарини и пиранокумарини. Хромони. Ксантони.
15. Дроги, съдържащи хидрокси- и метокси- производни на кумарина, фуранокумарини и хромони.
16. Флавоноиди – обща характеристика.
17. Флавони, флавоноли, флаванони, дихидрофлавоноли и дроги, които ги съдържат.
18. Изофлавоноиди, проантоцианидини, антоцианидини и дроги, които ги съдържат.

19. Хинони, бензо- и нафтохинони. Антрахинони – обща характеристика.
20. Дроги, съдържащи антрахинони.
21. Дъбилни вещества – обща характеристика.
22. Дроги, съдържащи танини.
23. Стероиди – обща характеристика. Стероли. Екдизони и витанолиди.
24. Сърдечни гликозиди – обща характеристика.
25. Дроги, съдържащи сърдечни гликозиди.
26. Сапонини – обща характеристика.
27. Дроги, съдържащи сапонини.
28. Терпени – обща характеристика. Сесквитерпенови лактони, дитерпени, тритерпени, каротеноиди и дроги, които ги съдържат. Политерпени.
29. Иридоиди – обща характеристика. Дроги, съдържащи иридоиди.
30. Етерични масла. Монотерпени. Сесквитерпени – обща характеристика.
31. Дроги и масла, съдържащи монотерпени.
32. Дроги и масла, съдържащи сесквитерпени, производни на *p*-цимола и фенилпропана.
33. Смоли и балсами.
34. Алкалоиди – обща характеристика.
35. Дроги, съдържащи алкалоиди с азот в страничната верига. Пирролидинови, пирилизидинови, пиридинови, пиперидинови алкалоиди и дроги, които ги съдържат.
36. Тропанови алкалоиди и дроги, които ги съдържат.
37. Хинолизидинови и хинолинови алкалоиди и дроги, които ги съдържат.
38. Алкалоиди от тетраhydroизохинолиновата, бензилизохинолиновата, бензилтетраhydroизохинолиновата, морфинановата, апорфиновата, протобербериновата, протопиновата група и дроги, които ги съдържат.
39. Алкалоиди от бензофенантрениновата, фенантрениновата, еметиновата, бисбензилизохинолиновата група и дроги, които ги съдържат.
40. Индолни алкалоиди от индолилалкиламиновата, физостигминовата, харминовата група и дроги, които ги съдържат. Рауволфия алкалоиди и дроги, които ги съдържат.
41. Винка-, катарантус-, стрихнос- и имидазолови алкалоиди и дроги, които ги съдържат.
42. Алкалоиди на ръженото рогче и дроги, които ги съдържат.
43. Пуринови, дитерпенови и стероидни алкалоиди и дроги, които ги съдържат.

44. Цианови и серни съединения и дроги, които ги съдържат.

45. Пиретрини, цинерини и канабиноиди. Дроги от животински произход.

Забележка:

Отделните групи биологичноактивни вещества се разглеждат в следния план: определение; химичен строеж и класификация; разпространение, съдържание и локализация; физични и химични свойства; методи за анализ - качествено доказване и количествено определяне; фармакологично действие и терапевтично приложение.

Основните дроги, съдържащи биологичноактивни вещества, се разглеждат в следния план: ботанически произход - растение и семейство; разпространение на растителния вид; кратко описание на растителния вид; начини за получаване на дроги от растението; описание на дрогата (макро- и микроскопско); химичен състав; действие и приложение; възможни примеси.

Литература:

1. Асенов, И., Ст. Николов, Фармакогнозия, Медицина и физкултура, София, 1988.
2. Асенов, И., Ст. Николов, Г. Китанов, И. Йонкова, С. Нинов, Ръководство за практически упражнения по фармакогнозия, Медицина и физкултура, София, 1993.
3. Асенов, Ив., Ч. Гусев, Г. Китанов, Ст. Николов, Т. Петков, Билкосъбиране (Ръководство за бране и първична преработка на лечебни растения) под редакцията на проф. д-р Ив. Асенов, Билер, София, 1998.
4. "Специализирана енциклопедия на лечебните растения" (под редакцията на проф. Стефан Николов), Издателска къща "Труд", София, 2006.
5. Max Wichte (Hrsg.), Teedrogen and Phytopharmaka, Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft mbH, Stuttgart, 1997.
6. Trease and Evans, Pharmacognosy, 2000.

12.10.2009 г.

Утвърдил:

(Проф. Ст. Николов, дфн)